

TEDENSKA SLIKE

PRILOGA

DOMOVINI

Leto I

V Ljubljani, dne 5. marca 1926

Stev. 14

Jubilej Sv. Franciška Asiškega in njegova cerkev v Asisiju

Letos praznujejo frančiškanski samostani jubilej 700letnice, odkar je umrl ustanovitelj frančiškan, reda, sv. Francišek Asiški.

Bil je sin bogatega trgovca Petra Bernadoneja v Asisiju, italijanskem mestu pri Spoletu; narodil se je leta 1182. In mu je bilo ime Ivan. Ker se je kmalu in izredno dobro naučil francoski, ga je oče namesto Ivan klical Francišek. Kot mladenič je bil Ivan Francišek Bernadone zelo velik veseljak, krokar, prepečak, ljubitelj žensk, razkošnih pojdin in krasnih oblek. V Asisiju je veljal za najboljši razuzdanega fanta, ki se ga je bal vsakdo in pred katerim so matere skrivale svoje lepe hčere. Ordih bab pa ni maral in se je norčeval iz njih. Kot vojak prostovoljec je šel bojeviti mladenič leta 1201. na boj proti mestu Perugia, a tam je imel nesrečo; ujeli so ga in vtaknili v ječo, v kateri je stradal leto dni.

Ko se je vrnil domov, je začel znova veseljačiti, a obenem je študiral učene knjige.

Da ne bo gosp. knezoškof dr. Jeglič zopet trdil, da ne pišemo resnice, nadaljujemo ta začetek po Brockhausovem Konverzacijskem slovníku zdaj Franciškov življenje pis po Spamerjevi Ilustrirani Svetovni Zgodovini (Leipzig, 1902, knj. IV., str. 122).

»Ko je prihajal Francišek neke noči poleti leta 1207, s svojimi veselimi pajdaši z bakljami in svetilničnimi vencji v črnih kodrastih laseh z neke pojedine, po cestah umbrijskega mesta Asisija, ga je obšla ne nadoma osrečujoča misel, da je z zamaknjenim obrazom obstal, kakor bi okamenel. Ko so ga prijatelji smeje vpraševali, ali misli odvesti zopet kako žensko, je vzkliknil radostno: »Res je, vzeti si hočem boga tejšo, plemenitejšo, lepšo nevesto, kakor ste jo sploh kdaj videli.« — Mislil je: revščino.

Od te ure je zapustil komaj 25letni mladenič, razvajeni sin bogatega trgovca sukna, veselo družbo svojih prijateljev ter je nosil obleko, narejeno napol iz najboljšega, napol pa iz najbolj grobega sukna, da bi s tem izrazil izpremembo v svojem življenju. — Da bi omogočil popravo neke stare razpadle kapele pred mestom, je natovoril na konja velike zavoje dragocenega sukna in je prodal vse. Ko pa ga je dal oče po mestnem škofu pozvati, naj se poboljša ali naj vrne denar, je Francišek odložil svojo obleko popolnoma do raševinastega odela in vzkliknil: »Do zdaj sem te zval svojega očeta, odslej pa porečem: Oče naš, ki si v nebesih.«

Dve leti nato je šel še dalje. Komaj je zaskočil v Marijini cerkvi v Porcijunkuli, kjer je v bližini živel kot puščavnik, čitanje evangelija o odposlanstvu učencev, je vzkliknil navdušen: »To je, kar sem iskal, to so bojevniki, ki jih hočem poslati po svetu!« Odložil je čevlje, ki jih je nosil in vse sicer nepotrebno na sebi, si oblekel dolgo rujavo obleko, se opasal z vrvjo in pridigal bos in razoglav o spokornosti ter o odpustanju grehov. Spočetka so se mu ljudje rogali, ga ometavali s kamni in se mu smejali; toda mila sila njegove govornice mu je kmalu pritegnila prijateljev. Z njimi skupaj je živel v koči pri Porcijunkuli ter pošiljal zdaj pa zdaj po dva pridigat pokoro in dviganje duš v najbližje kraje. Bledj obrazi, shujšana telesa so zbužala povsod, kjer so se pojavila, pozornost ljudstva. Marsikoga so s svojim vedenjem in govorenjem izpreobrnil v spokornika, da je postal tovariš njih zvezo.

Ko je imel 11 učencev blizu Marijine cerkvice v Porcijunkuli, je sestavil pravilnik in prosil papeža za potrditev. Papež Inocenc III. pa ni videl rad, da se meniški redovi množijo. Zato je odgovoril Francišku, naj se rajši s svinjami vred valja po blatu, saj to je zanj najbolj primerno. Francišek je to res storil in se valjal, nato pa je prošnjo ponovil. Zdal je bilo papeža sram in je dovolil novi red. Toda škofje niso bili zadovoljni in so delali ovire. Francišek pa je premagal vse.

Frančišek je zval svoje redovne brate fratres minores ali Minorite, t. j. manjše, slabše kot druge menihe, male v kraljestvu božjem. Tudi beračenje mu je bilo le pomoč v potrebi, glavno mu je bilo pridigovanje in apostolska revščina. Minoriti naj bi bili po Franciškov volji potujoča družba brez domovine, in žalosten je bil, ko je dal Helias Kortonski, njegov najljubši in najbolj nadarjeni učenec, po odobrenju reda l. 1223. (od papeža Honorija III.) zgraditi trdna bivališča. Njemu je bil izberačen kruh najljubši in ga je zval angelski kruh, revščina pa je zval nevesto Kristusovo in njegovo. Svoje učence je pozivljaj, naj bodo veseli v Bogu, a ne čemurni in slabe volje. Vsako leto o Binkoštih, kasneje vsako 3. leto, je zbral okoli sebe vse svoje učence ter še doživel, ko jih je bilo že 5000.

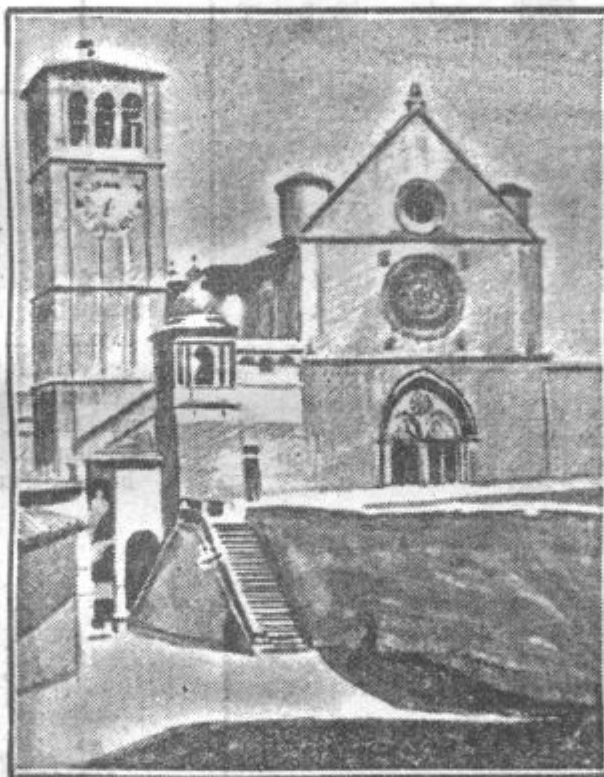
A tudi ženske so šle za njim. L. 1212, je Francišek odvedel Klaro Scifi, 18letno hčerko nekega viteza v Asisiju, v benediktinski nunski samostan; kmalu so prišle za Klaro še njena mlajša sestra, mati in več deklet. Vsem tem je Francišek ustanovil red revnih žensk, ki se je kasneje imenoval red Klarisij.

Ustanovil pa je tudi za lajke tretji red, takozvane Tercijarje (ali kakor jih imenujejo Slovenci »tercijale« in »tercijalke«). Ti niso živeli v samostanu, nego svobodno, brez kute, a so se pokorili in živeli po božjih zakonih, moški in ženske, kralji in hlapeci. Zaobljubili so se, da ne bodo grešili, se ne pričkali, a orožje uporabljali le v obrambo vere in domovine.

Zalibog so se tekom stoletij ti tercijali in tercijalke marsikje popolnoma zmaličili ter žive čisto nasprotno volji sv. Franciška Asiškega. Današnji tercijalci in tercijalke so čisto marsikje najhujši prepirljivci, opravljalci in klevetniki: greše z jeziki, rokami in trebuhom ter delajo zgago po premnogih občinah, sovražni vsemu, kar je lepo, mlado in napredno.

Frančišek Asiški je napisal pesem o solncu, v kateri imenuje solnce, mesec in zvezde, celo smrt svoje brate in sestre. Tudi ptice in druge živali je ljubil in jih je zval svoje bratce. Ko je l. 1226. umrl, so se mu po sočasnih poročilih prikazale po telesu Kristove rane. Že dve leti nato ga je papež Gregor IX. proglasil za svetnika. Ljudstvo ga je smatralo za »usmiljenejšega od Boga«, za čudodelca, ki je ozdravljaj bolnike in obujaj mrtvece. Nad njegovim truplom se je dvignila kmalu ena najbolj krasnih gotskih katedral, a njegov grob so našli baje šele leta 1818.

Seveda razne povesti o Francišku niso resnične, nego so le poetične legende. Toda vse izkazujejo, da je bil najbolj blag, dobrosrčen, do revežev, bolnikov in celo živali vedno usmiljen in plemenit mož. Poznal je greh in življenje ter lepote in grdobe sveta, zato je bil tudi moder mož. Zalibog, da so se njegovi nasledniki

Cerkev, katero je postavil Musolini.

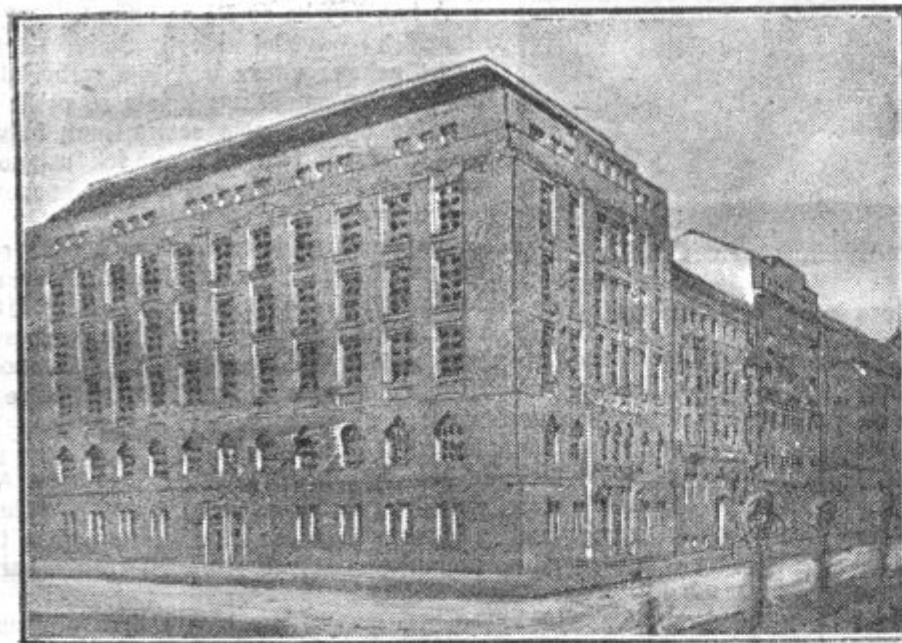
marsikje izprevrgli v nasprotje sv. Frančiška. Frančiškani srednjega veka že niso bili več blede izstradanci, čistost jim je bila neznan pojem, ker umazani so bili po telesu, vesti in duši, a njih samostani niso bili revni, nego bogati, polni vseh dobrot in lepot. O d 13. stoletja so se pridigarški in beraški redovi Dominikancev, Frančiškanov ali Minorilov naseljali po mestih. Živeli so od ljudstva ter večinoma z beračijo. Le malo Frančiškanov se je pečalo s knjigo in umetnostjo.

Zato so bile tudi njih cerkve navadno ponižne in uboge ter večinoma niti stolpa niso imele. Frančiškanski samostani so bili dolgo podobni kasarnam brez vsake lepote. Leta 1260. je Frančiškov naslednik Bonaventura natančno predpisal za frančiške cerkve: nobenih obokov, kvečjemu en obok nad velikim oltrjem, nobenih slik, stolpov, slik na steklu (v oknih), nikakega oltarskega okrasja in drugega posodja. Šele v 14. veku so si začeli delati Frančiškani lepše cerkve.

Bosanski frnčiškani so bili vedno goreči rodoljubi in so se borili hrabro proti Turkom, a gojili so tudi književnost n umetnost. Tudi Slovenci smo imeli in imamo med frančiškani nekaj dobrih šolskih veroučiteljev, profesorjev, slikarjev in glasbenikov.

Zavod sv. Jeronima v Rimu, kjer se nahaja tudi naše poslaništvo pri Vatikanu. Ta zavod, kjer se vzgajajo jugoslovenski duhovniki, so hoteli naši škojfe naši državi oropati in ga izročiti papežu in italijanski duhovščini. Hudobno nakano je pa naša vlada preprečila.

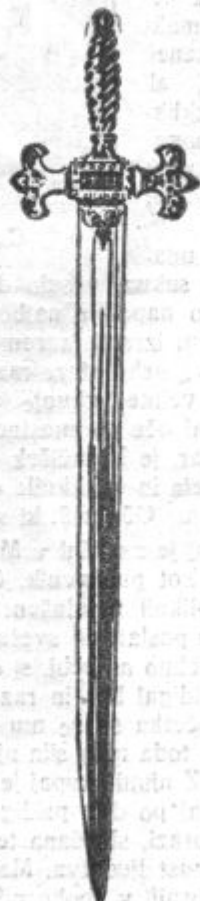

Palača pošne hranilnice v Ljubljani. Poštna hranilnica, ki s čeki posreduje skoraj ves denarni promet, še nima svojega poslopja. Zato je naročila vsem potrebam tako velikega zavoda odgovarjajoče načrte za veliko palačo, katero kaže naša slika. Beograjska vlada pa hoče preprečiti zidanje te stavbe. Neki bogataši v Ljubljani se trudijo, da bi državi za drag denar prodali slabo stanovanjsko hišo Podunavsko-jadranske banke, iz katere bi morali pometati stranke, ki tam stanujejo, na cesto, hišo pa z ogromnimi stroški prezidati in stlačiti poštno hranilnico v to prezidano hišo. Naši z davki preobloženi obrtniki naj bi torej pri zidanju nič ne zaslužili in pomanjkanje stanovanj naj bi bilo v Ljubljani še večje kot je že sedaj! Naš poslanec dr. Žerjav je proti takim škodljivim zahtevam vložil v nar. skupščini interpelacijo in zahteval, da se takoj postavi nova palača.

Josip Stritar

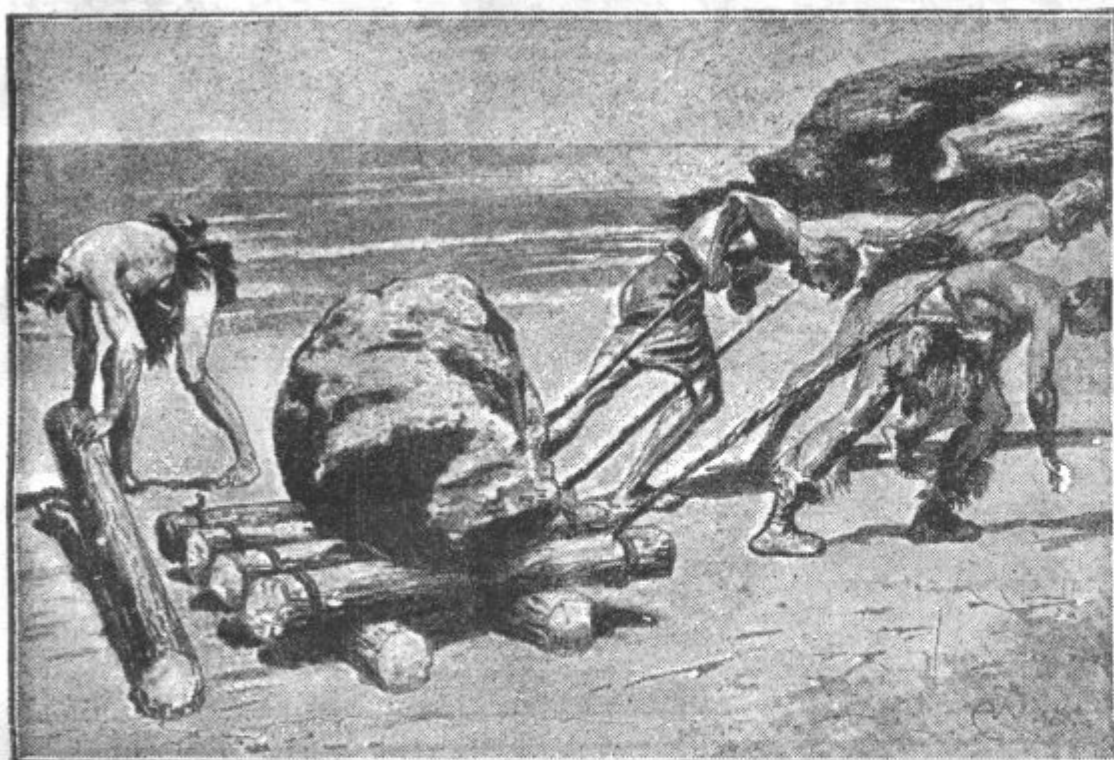
Josip Stritar — 90 let star. Eden največjih pesnikov, pisateljev in kritikov slovenskih, Josip Stritar bi dne 6. marca t. l. dosegel svoje 90. leto. Rojen je bil v Podsmreki pri Lašičah dne 6. marca 1836 kot kmečki sin, deloval je mnogo let kot profesor in urednik »Zvona« na Dunaju, napisal mnogo povesti, pesmi, iger in kritik ter umrl l. 1922 v Rogaški Slatini. Vsa slovenska mesta imajo Stritarjevo ulico in njegove spise pozna pač vsak izobražen Slovenec.

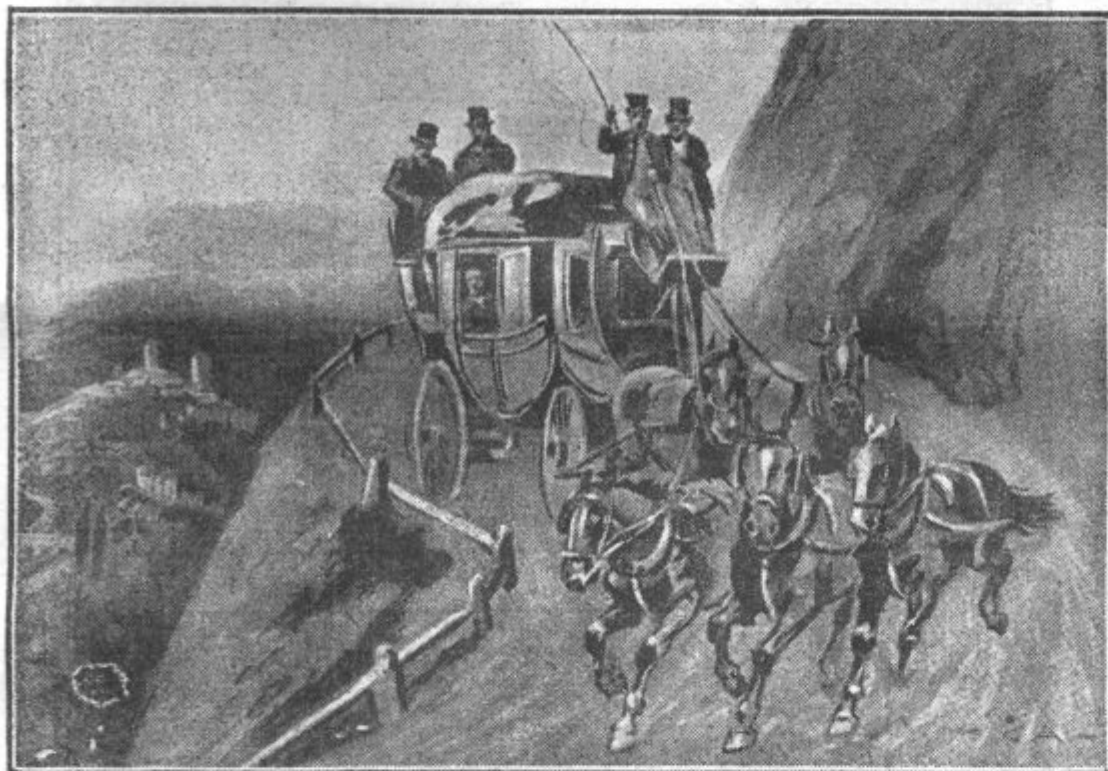
Dr. František Resl, novi češko-slovaški konzul v Ljubljani.

Dušanov meč je poklonil kralj najboljši sokolski vrsti kot nagrado. V kratkem bo to dragoceno in pomembno odlikovanje slavnostno izročeno ljubljanskim Sokolom, ki so si pri zadnjih te- lovadnih tekmah priborili prvenstvo v državi.

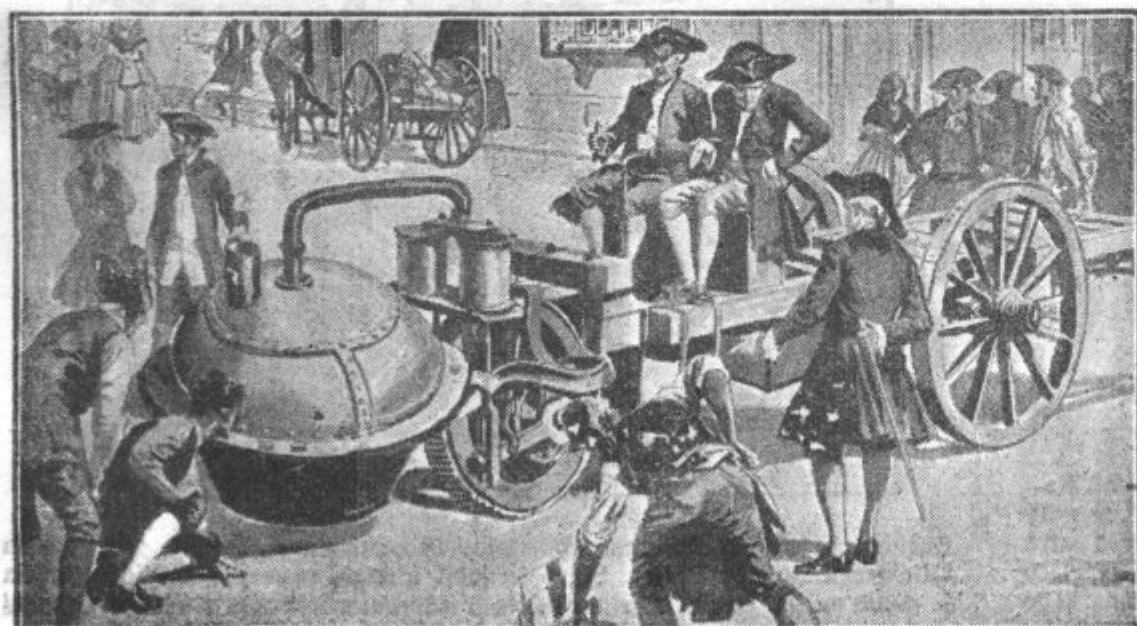
Kakšne vozove je človek izumil tekom tisočletij

V prastarih časih pred mnogimi tisočletji človek še ni poznal niti železa niti drugih kovin ter je svoje orodje izdeloval iz rogov, kladiva in orožje pa iz trdega kamena in za nože je moral izbrusiti celo kresalni kamen. Bremena je takrat človek prenašal v rokah, na glavi in na hrbtu in izum, prevažati tovora na debelih, torej valjarjih, že pomeni ogromen napredek. Prva slika kaže prvi voz, ki je še danes v rabi. Ko je človek znal uporabiti valjar, je izumil tudi prvo kolo, ki pomeni za človeštvo eno največjih iznajdb vseh časov. Z izumom voza se je začel šele pravi promet in selitve iz kraja v kraj. Z voli in konji vprežen voz se tekom več tisoč let ni mnogo izpremenil in slika 2. nam kaže poštni voz, na katerega se naši stari ljudje še dobro spominjajo. Že stari Grki in Rimljani so imeli dobro urejeno pošto, s katero so prevažali tudi potnike. Vedno je pa človek mislil, kako bi se lahko prevažal brez vprege. Šele pred okroglo 150 leti je neki Anglež napravil voz, katerega kaže naša 4. slika (na prihodnji strani). Spredaj sedi gospodar, ki voz obrača na levo in desno kakor konje z vajeti, zadaj pa njegov sluga z nogami goni voz, kakor še danes gonijo kolovrat, šivalni stroj in cerkvene orgle. Tak voz pa ni mogel prevažati težkih tovorov, rabijo ga danes v raznih oblikah le še hromi ljudje, ki kar z rokami obračajo kolesa. Pač se je pa iz takega voza razvil sedanji bicikelj. Šele ko je bila izumljena uporaba pare in parni stroj, je l. 1780. neki francoski oficir

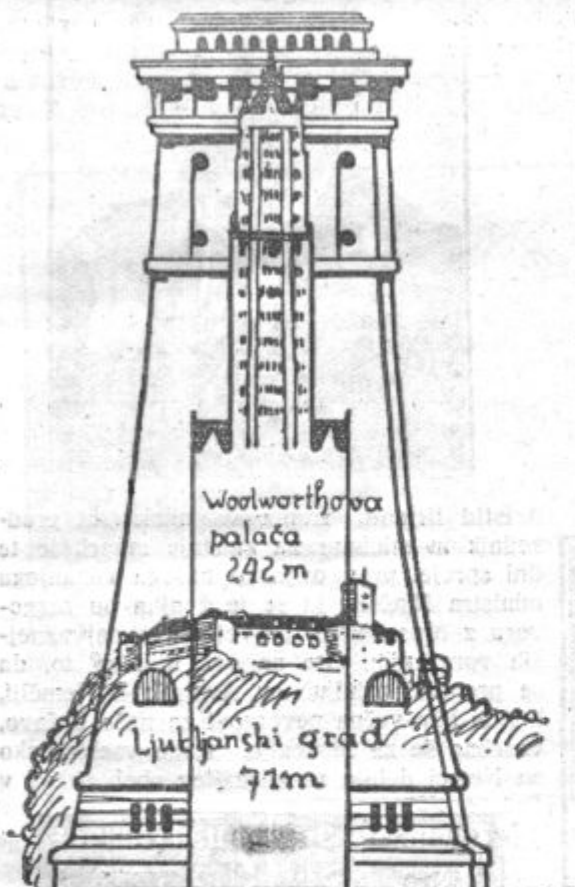
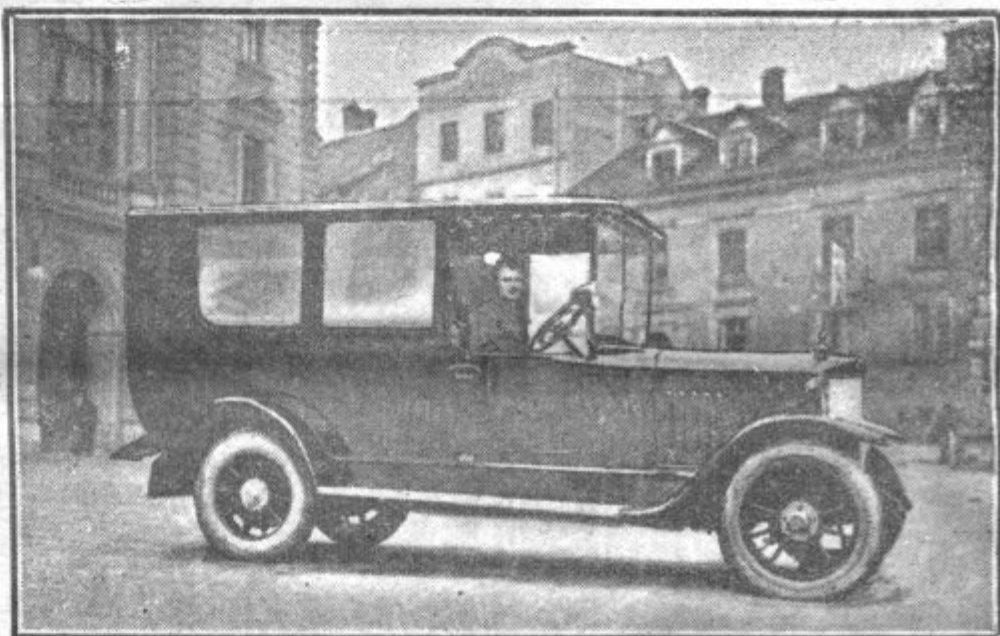
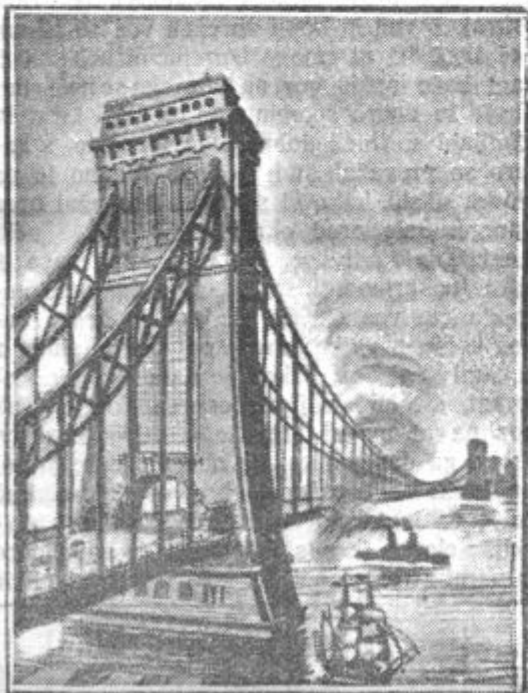

Aristide Briand, francoski ministrski predsednik in minister za zunanje stvari, je tedni sprejel prav prijazno našega zunanjega ministra Ninčiča, ki se je z njim po razgovoru z Musolinijem posvetoval o najvažnejših vprašanjih: Gre namreč tudi za to, da se prepreči priključitev Avstrije k Nemčiji, kar bi bila večna nevarnost za našo državo, posebno še za Slovenijo. Kako vsestransko pa Nemci delajo za združitve obih držav v

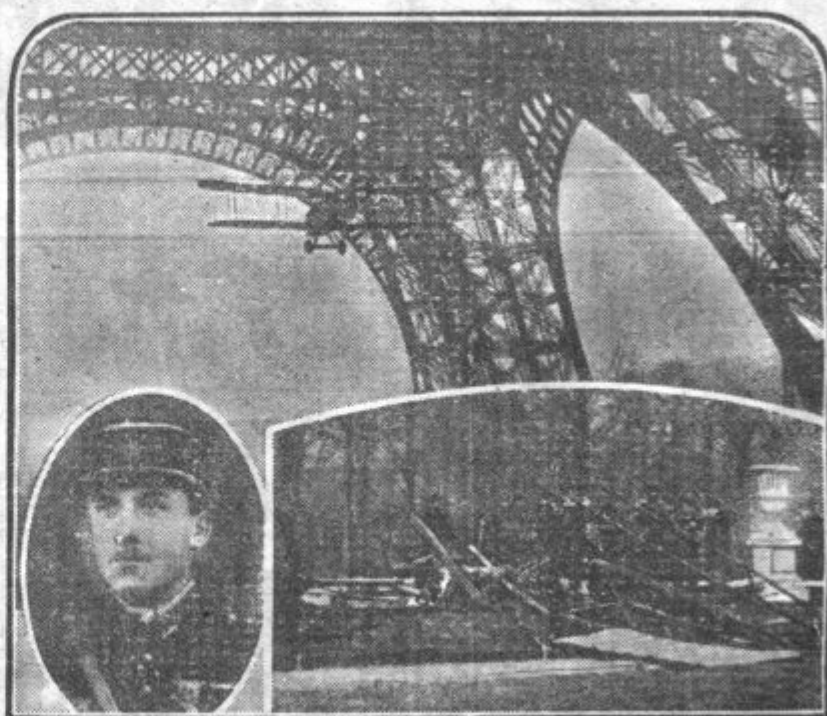

Veliko Nemčijo, pričajo celo nove avstrijske znamke, ki s svojimi slikami nekdanjih bojevitih in mogočnih vitezov Nemce spominjajo na njihovo moč.

zgradil prvi parni voz. Slika 3. kaže izumitelja, po imenu Kinjota, kako se prvič pelje po Parizu. In iznajdbi parnega voza je skoro sledila lokomotiva in železnica, ki je prodrla že v najbolj oddaljene in najbolj divje dežele sveta. Hitro za železnico je iznašel človek tudi razne motorje in avtomobil, najhitrejše prometno sredstvo na kopnem, ki je v velikih mestih Amerike že skoro popolnoma izpodrinilo konja. Slika 5. nam pa kaže avtomobil za prevažanje bolnikov, pone srečencev in mrličev. Ta avtomobil, ki bo posebno pocenil dosedaj silno drago prevažanje mrličev po železnici, pa tudi jasno priča, kako naša sedanja uprava mesta Ljubljane na vseh poljih skrbi za napredek mesta.

Nosilec mostu preha Hudsona.
257 m

Velikanski most v Novem Jorku v Severni Ameriki. Kako velikanski je ta most, priča spodnja slika, kjer vidimo 257 metrov visoki nosilec tega mosta, pred njim najvišjo hišo, 242 metrov visoko Woolworthovo palačo v Novem Jorku, v primeri z ljubljanskim gradom, ki je od Ljubljane do vrha stolpa visok le 71 metrov.

Kaznovana predrznost. Francoski letalec Callot je stavil, da zleti pod obokom Eiffelovega stolpa v Parizu. Stavo je dobil, a letalo se mu je zadelo v žice in je padlo na tla. Letalo se je razbilo in je zgorelo z letalcem vred. Slika zgoraj kaže polet, na levi letalca, na desni pogorišče.